

Täysistunto

Tiistai 24.10.2017 klo 13.59—19.29

9. Hallituksen esitys eduskunnalle tutkintavankeuden vaihtoehtoja ja järjestämistä koske- vaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 252/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 10/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

19.10 **Kari Tolvanen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt tällä kertaa meillä on käsittelyssä hallituksen esitys tutkintavankeuden vaihtoehtoja ja järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi, ja otan tästä muutamia asioita nyt esiin tässä.

Elikkä tässä on nyt kysymys kahden uuden tutkintavankeuden vaihtoehtona olevan pakkokeinon, tehostetun matkustuskiellon ja tutkinta-arestin, lisäämisestä pakkokeinolakiin. Esityksen mukaan tuomioistuimien voisi määrätä rikoksesta epäillyn vangitsemisen tai vangittuna pitämisen sijasta teknisin välinein valvottuun tehostettuun matkustuskieltoon, jos matkustuskielto olisi riittämätön pakkokeino ja muut pakkokeinolaissa säädetyt edellytykset täyttyisivät. Tehostettu matkustuskielto voitaisiin määrätä ennen vastaajan tuomitsemista rangaistukseen. Sen jälkeen, kun vastaaja olisi tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen, tuomioistuimien voisi vangitsemisen tai vangittuna pitämisen sijasta määrätä tuomitun henkilön teknisin välinein valvottuun tutkinta-arestiin, jos pakkokeinolaissa säädetyt edellytykset täyttyisivät ja tuomittu rangaistus olisi vähemmän kuin kaksi vuotta vankeutta. Nämä kaksi uutta pakkokeinoa saivat lakivaliokunnassa yksimielisen kannatuksen, koska pidettiin tärkeänä, että tutkintavankeuden vaihtoehtona on myös tämmöisiä muita keinoja.

Sen lisäksi tähän hallituksen esitykseen sisältyy eräs erittäin merkittävä muutos tutkintavangin säilyttämiseen poliisin tiloissa. Tätä säilytysaikaa lyhennettäisiin nykyisestä pääsääntöisestä enimmäisajasta eli neljästä viikosta seitsemään päivään. Tutkintavankia ei saisi pitää poliisin säilytystilassa seitsemää vuorokautta pidempää aikaa, ellei siihen olisi poikkeuksellisen painavaa, tutkintavangin turvallisuuteen tai erillään pitämiseen liittyvää syytä. Tässä on taustana se, että Suomea on toistuvasti käyty tarkastamassa ja Suomi on myös saanut moitteita ja huomautuksia. Esimerkiksi Euroopan neuvoston kidutuksen ja epäinhimillisen kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi toimiva komitea CPT ja samoin YK:n kidutuksen vastainen komitea ovat patistaneet Suomea muuttamaan käytäntöään ja lainsäädäntöään ensi tilassa. Myös eduskunnan oikeusasiamies on tehdessään tarkastuksia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2017 vp

useisiin poliisivankiloihin kiinnittänyt huomiota poliisivankiloiden huonoon kuntoon ja soveltumattomuuteen vapautensa menettäneiden pidempiaikaiseen säilytykseen.

Tässä asiassa kuultiin hyvin paljon eri asiantuntijoita, ja päällimmäisenä viestinä oli se, että tämä saattaa vaikeuttaa rikoksen esitutkintaa, etenkin alueella, missä etäisyydet ovat pitkät. Ja tässä yksimielisessä mietinnössään valiokunta on tehnyt erilaisia muutosehdotuksia, mutta tärkein ja merkittävin tähän tutkintavangin säilytykseen liittyvä muutosehdotus on se, että tässä 3. lakiehdotuksessa, jossa tätä käsitellään, 2 luvun 1 §:n 3 momenttia täsmennetään siten, että poikkeuksellisen painava rikoksen esitutkintaan liittyvä syy lisätään perusteeksi, joka mahdollistaa tutkintavangin säilyttämisen poliisin tiloissa yli seitsemän vuorokautta. Tämä koskisi esimerkiksi tilanteita, joissa rikoksen esitutkinta olisi niin keskeneräinen, että tutkintavangin siirtäminen kaukana sijaitsevaan vankilaan vaarantaisi koko esitutkinnan. Säännöksen soveltamisen kannalta merkityksellisiä voivat olla myös esimerkiksi järjestäytyntä rikollisuutta ja ihmiskauppaa koskevat tilanteet. Säännös voisi soveltua tilanteisiin, joissa on kyse laajasta rikoskokonaisuudesta, jossa on useita epäiltyjä ja paljon yhteydenpitorajoituksia. Asian arviointi olisi tietysti tuomioistuimen harkinnassa.

Arvoisa puhemies! Lakivaliokunnassa katsottiin erittäin tärkeäksi saada tällainen muutos tähän hallituksen esitykseen, ja tältä osalta ja kaikilta muiltakin osin tämä hallituksen esitys on täysin yksimielinen. Voi sanoa, että tämän hallituksen esityksen olisi pitänyt tulla jo vuosikymmeniä sitten ja nämä puutteet hoitaa jo silloin, jotta olisimme saaneet esimerkiksi sellaisen mallin, joka on Ruotsissa, eli tutkintavankila on rikosseuraamusviraston alaisuudessa, samassa paikassa missä poliisivankila.

Mutta nyt tämä lakivaliokunnan mietintö on täysin yksimielinen, ja uskon, että tästä ei tarvitse sen enempää dramatiikkaa eli äänestyksiä tai pöydällepanoja esittää. — Kiitoksia.

19.15 Ville Tavio ps: Arvoisa rouva puhemies! Tuohon edustaja Tolvasen puheeseen on helppo yhtyä, ja olimme tosiaan yksimielisiä. Tutkintavankeudessa säilyttämisen merkittävä aikapienennys poliisivankilan tiloissa on sinänsä tosiaan tutkinnallisista syistä meille aika huono juttu. Edustaja Tolvanen on varmaan poliisitaustaisena edustajana aika samaa mieltä, että tämä on huono juttu, mutta asia on juuri niin kuin tuossa puheessa kuvattiin: tilanne on kuitenkin se, että tämä olisi pitänyt jo aikoja sitten tehdä ja poliisivankiloiden huonot kunnot ja säilytystilat eivät ole oikein soveltuviakaan pidempiaikaiseen vankeuteen, säilytykseen. Eli hyvä, että puolueet tässä yksimielisesti tunnustavat tuon vankien oikeuden päästä inhimillisiin tiloihin niin pian kuin suinkin mahdollista ja niin nopeasti kuin tutkinta sitten joustaa. Me luotamme suomalaiseen poliisiin, että se suorittaa tutkintoja riipeästi ja että prosessit saadaan siellä esitutkinnassa sellaiselle mallille, että tämä on sopuisuudessa nyt ihmisoikeuksien kanssa ja vangit pääsevät sitten ajoissa vankiloiden kunnolisiin tiloihin.

19.17 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä oli tosiaan varsin selkeä ja yksimielinen mietintö, ja uskoimme saavamme tähän kaikki ne asiat, joita oli tärkeä mainita.

Nostan nyt vielä täältä yhden asian, joka on kyllä mainittu mutta joka ansaitsee kyllä selkeän huomion, ja se on tämä, että eduskunnan oikeusasiamies on kiinnittänyt erityistä huomiota vankiloiden kuntoon. Tämä vankiloiden huono kunto nousee meillä nyt kaikenlaisissa käsittelyissä lakivaliokunnassa esiin, ja olisi korkea aika, että oikeusministeriössä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2017 vp

tehtäisiin vankiloiden korjausohjelma, uudistusohjelma, joka olisi eduskuntakausien yli menevä toimenpide, jossa näkisimme selkeästi 10—15 vuoden aikana, miten meidän vankilamme saadaan korjattua, ja siinä sitten pysyttäisiin. Tämän asian halusin tässä aivan erityisesti nostaa esille.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 252/2016 vp sisältyvien 1.—6. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.